

5. WARTOŚĆ MIŁOŚCI RODZICIELSKIEJ

I. PROSPEKT WARTOŚCI

Miłość rodzicielska (macierzyńska, ojcowska), jako akt najbardziej doskonalący człowieka, wiąże się z darem przekazywania nowego życia i z braniem odpowiedzialności za nie. W ten sposób tworzy się rodzina – szczególna wspólnota, która realizuje swoje powołanie w wymiarze duchowym i społecznym.

1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój społeczny. Rozwój emocjonalny.

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Poznawanie własnej sfery uczuciowej.

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Identyfikowanie się z naturalną rolą wyznaczoną przez płeć.

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Rodzicielstwo jako zaszczyt, godność i odpowiedzialność.
- Rola uczuć w naszym życiu.

- Naturalne pochodzenie człowieka i jego przeznaczenie do pełnienia określonej roli: ojca, matki, dziecka.
- Więzy biologiczne, emocjonalne, uczuciowe i społeczne między rodzicami i dziećmi.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIA, SAMOWYCHOWANIE

→ NORMY

- Rodzina jest wspólnotą, w której w sposób naturalny przekazuje się wartości.
- Rodzice i dzieci żyją i rozwijają się w ciągłym dialogu.
- Miłość jest podstawową wartością, która tworzy relację pomiędzy rodzicem a dzieckiem.

→ ZASADY

- Uznają autorytet rodziców.
- Staram się spędzać dużo czasu z rodzicami i uczyć się od nich pozytywnych działań.
- Poprzez konkretne gesty i zachowania okazuję rodzicom miłość i wdzięczność.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

→ NORMY

- Rodzicielstwo jest dla kobiety i mężczyzny darem i zadaniem.
- Miłość rodzicielska łączy się z odpowiedzialnością prokreacyjną i wychowawczą.
- Zarówno ojciec, jak i matka są w takim samym stopniu odpowiedzialni za wychowanie dzieci.
- Miłość wyraża się poprzez okazywanie czułości i postawę otwartą na życie.

→ ZASADY

- Rodzice biorą odpowiedzialność za każde poczęte życie.
- Rodzice kochają swoje dziecko i przez całe życie pragną jego dobra.
- Rodzice są świadomi, że mają największy wpływ na charakter i osobowość dziecka.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

→ NORMY

- Szkoła i wychowawca przyjmują na siebie część godności rodzicielskiej przez wypełnianie funkcji wychowawczej i nauczycielskiej.
- Podobnie jak rodzice, szkoła bierze odpowiedzialność za swoich wychowanków.

- Wychowanie w szkole odbywa się z poszanowaniem praw i władzy rodzicielskiej.

→ ZASADY

- Traktuję wychowanka jak swoje dziecko.
- Biorę odpowiedzialność za wychowywanego i kształtowanego przeze mnie młodego człowieka.
- Jestem świadomy odpowiedzialności i staram się towarzyszyć relacji pomiędzy rodzicami i dzieckiem.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Nauczyciel inicjuje rozmowę z uczniami na temat cech idealnych rodziców. W rozmowie mogą pomóc przygotowane wcześniej karty zawierające przykładowe pozytywne cechy rodziców, które można wykorzystać w dwóch wariantach. W wariantcie pierwszym będą to duże karty przypinane do tablicy w ramach pracy grupowej. W wariantcie drugim będą to natomiast zestawy do indywidualnej pracy uczniów. Na koniec nauczyciel zachęca młodzież do podsumowania pracy, ze zwróceniem szczególnej uwagi na to, jaką rolę w procesie wychowania odgrywa miłość rodzicielska.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Istnieje właściwa, rozwijająca się i trwała więź pomiędzy rodzicami i ich dzieckiem. Młody człowiek doświadcza miłości od ojca i matki oraz rozpoznaje

i rozumie, na czym polega godność rodziców, którzy są dla niego wzorem miłości i odpowiedzialności. Relacje w rodzinie pogłębiają się i utrwalają. Konflikty w domu i w szkole rozwiązywane są na drodze dialogu, we wzajemnym poszanowaniu zaangażowanych stron.

1.10. ZAGROŻENIA

W okresie dorastania łatwo jest o konflikty związane z brakiem porozumienia między rodzicami i dzieckiem. Często zbuntowany młody człowiek kwestionuje autorytet rodziców. Może występować jednostronna albo wzajemna agresja pod różnymi postaciami. Niekiedy, z uwagi na zabieganie i zapracowanie dorosłych członków rodziny oraz brak odpowiedzialnego planowania czasu, spotkania rodziców i dziecka mogą być przypadkowe, krótkotrwałe, a przez to osłabiać łączące ich więzi.

II. WYBRANA LITERATURA Z KOMENTARZEM

NIE-BOSKA KOMEDIA

ORCIO

Zdawało mi się, że się przechadza po wielkiej i szerokiej ciemności, sama bardzo biała,

i mówiła:

Ja błąkam się wszędzie,
 Ja wszędzie się wdzieram,
 Gdzie światów krawędzie,
 Gdzie aniołów pienie,
 I dla ciebie zbieram
 Kształtów roje,
 O dziecię moje!
 Myśli i natchnienie.
 I od duchów wyższych,
 I od duchów niższych
 Farby i odcienie,
 Dźwięki i promienie
 Zbieram dla ciebie,
 Byś ty, o synku mój!
 Był, jako są w niebie,
 I ojciec twój
 Kochał ciebie.

↑ Z. Krasiński, *Nie-Boska komedia*, Wydawnictwo Greg, Kraków 2020, s. 26.

KOMENTARZ

Główną postacią *Nie-Boskiej komedii* Zygmunta Krasińskiego (1812–1859) jest hrabia Henryk (Mąż). Jest to zagubiony duchowo bohater tragiczny. Jego wierna, aczkolwiek niekochana żona Maria umiera w domu dla obłąkanych. Ich syn Orcio, utalentowany poeta, tęskni za utraconą matką. Potrafi jednak nawiązać kontakt ze światem nadprzyrodzonym i to daje mu ukojenie w bólu. Podczas wizyty na grobie rodzicielki, w dziesiątą rocznicę jej śmierci, Orcio ma wizję, w której matka zwraca się do niego pełnymi troski słowami, zapewniając go o swojej miłości, a także o tym, że pragnie dla niego szczęścia oraz tego, by kochał go również ojciec.

Miłość rodzicielska jest warunkiem prawidłowego rozwoju człowieka. Niezależnie od wieku dziecko pragnie miłości bardziej niż innych dóbr. Choćby nawet miało wszystko, nie będzie szczęśliwe, gdy nie zazna miłości w rodzinnym domu. Takie długotrwałe „zanurzenie” w miłości rodziców ma nie tylko ubogacić jego duszę, lecz również dać mu duchową siłę, by w przyszłości samo umiało dawać i przyjmować miłość. Miłość rodzicielska nie posiada jednego oblicza.

III. NAUCZANIE

3.1. SUGESTIE FILOZOFICZNE

Macierzyństwo i ojcostwo to dwie fundamentalne formy realizacji człowieczeństwa. Mężczyzna i kobieta, obdarowując się wzajemną miłością i współpracując z naturalnym popędem płciowym, budują wspólnotę osób, której wymiar społeczny i moralny jest nie do przecenienia.

Miłość rodzicielska – jako szczególny wymiar relacji międzyosobowych – ma kluczowe znaczenie dla wychowania. Nowego bytu osobowego – człowieka – nie da się inaczej powołać do pełni życia, jak tylko w miłości. Tylko miłość rodzicielska stwarza warunki do godnego i pełnego rozwoju człowieczeństwa. Doświadczenie tego daru w dzieciństwie zaowocuje w dalszym życiu, gdy młody człowiek postanowi założyć własną rodzinę¹.

3.2. SUGESTIE DYDAKTYCZNE I PEDAGOGICZNE

Rodzice dysponują pełnią praw i obowiązków wychowawczych. Ich miłość okazywana potomstwu jest podstawowym gwarantem, że właściwie wypełniają

¹ Por. Z. Struzik, *Przyszłość ludzkości idzie przez rodzinę*, w: *Miłość i życie. Małżeństwo i rodzina w budowaniu cywilizacji miłości* (Sympozja Instytutu Papieża Jana Pawła II w Warszawie, t. 13), red. M. Ryś, Z. Struzik, Instytut Papieża Jana Pawła II, Warszawa 2015, s. 18.

swoje zadania. Miłość rodzicielska jest z zasady odwzajemniana przez potomstwo, zarówno w okresie dzieciństwa, dojrzewania, jak i po osiągnięciu pełnoletniości. Syn czy córka, doceniając wielkość daru życia, wysiłek i oddanie, okazują wdzięczność rodzicom. W realizacji tej odpowiedzialności rodzicielskiej nieodzowne jest wsparcie ze strony pedagogów i wychowawców w poczuciu solidarności i odpowiedzialności za młode pokolenie².

Miłość matki daje poczucie bezpieczeństwa, możliwość schronienia, utulenia, zrozumienia w każdej sytuacji. Do matki zawsze można się udać i uzyskać przebaczenie. Jej wrażliwość, delikatność, inteligencja emocjonalna oraz umiejętność wysłuchania są wzorcem wartościowych postaw dla dziecka. Z kolei miłość ojca zachęca do przekraczania siebie, stawia wyzwania i zadania, stymuluje rozwój, pokazuje zasady i normy, uczy odpowiedzialności, wyrabia odwagę i hart ducha. Obie te miłości dopełniają się i służą rozwojowi młodego pokolenia.

3.3. SUGESTIE PSYCHOLOGICZNE

Wraz z przekazywaniem życia, rodzice otrzymują prawo i jednocześnie obowiązek wychowywania dzieci. Jest to prawo pierwotne i niezbywalne, wyklucza się tu zastępstwo, sędowanie na inne osoby czy instytucje, z racji wyjątkowej relacji miłości łączącej rodziców i dzieci. To miłość rodzicielska jest normą całego procesu wychowania, nadaje mu kształt i kierunek. Bezinteresowny dar z siebie, ożywiający miłość rodziców, staje się wzorem i zasadą dla dzieci, które,

² Por. tamże.

wychowując się w atmosferze miłości, uczą się szacunku i troski o innych. Jednym z najważniejszych elementów procesu wychowania jest zatem przykład rodziców, którzy powinni przekazać swojemu dziecku najlepsze wzorce postępowania³.

IV. NAUCZANIE RELIGIJNE

4.1. TEOLOG

Źródłem wszelkiej miłości jest Bóg, który sam jest Miłością i z miłości stworzył i wciąż stwarza wszystkie byty. Komunia Osób Boskich w Trójcy Świętej jest wzorem dla relacji rodzinnych. Jest to miłość doskonała, prawdziwa, wierna i nierozrwalna. Wobec tej prawdy rodzice powinni uświadamiać potomstwu, że wszyscy jesteśmy dziećmi Ojca, braćmi Jezusa Chrystusa i świątynią Ducha Świętego⁴.

Mężczyzna i kobieta, stając się jednym ciałem (por. Rdz 2,24), wyrażają wobec siebie pełnię osobowego oddania i miłość, która służy rodzicielstwu

3 Z. Struzik, *Wychowanie do czystości, w: Stworzeni do miłości. Wokół Jana Pawła II teologii ciała* (Sympozja Instytutu Papieża Jana Pawła II w Warszawie, t. 3), red. A.J. Najda, Z. Struzik, Instytut Papieża Jana Pawła II, Warszawa 2011, s. 52-53.

4 Por. tamże, 39.

jako źródło nowego życia. W ten sposób dziecko, będące ciałem z ich ciała, potwierdza wzajemną miłość rodziców i ją przedłuża⁵. Miłość rodziców jest normą, która nadaje kierunek całemu procesowi wychowawczemu⁶. Na rodzicach spoczywa obowiązek wpajania dzieciom wartości, kształtowania w nich cnót, okazywania szacunku. Wszystko to ma służyć umacnianiu w nich darów łaski Bożej, a także dawaniu świadectwa, że są autentycznymi świadkami Jezusa Chrystusa.

4.2. NAUCZANIE PAPIESKIE

” Prawo-obowiązek rodziców do wychowywania jest czymś istotnym i jako taki związany jest z samym przekazywaniem życia ludzkiego; jest on pierwotny i mający pierwszeństwo w stosunku do zadań wychowawczych innych osób, z racji wyjątkowości stosunku miłości łączącej rodziców i dzieci; wyklucza zastępstwo i jest niezbywalny, dlatego nie może być całkowicie przekazany innym, ani przez innych zawłaszczony. Nie można zapominać, że poza tymi cechami, charakteryzującymi zadanie wychowawcze rodziców, najgłębszym i określającym je elementem jest miłość ojcowska i macierzyńska, która znajduje w dziele wychowawczym wypełnienie doskonałej służby życiu: miłość rodzicielska od początku staje się duszą, a przez to i normą, która inspiruje i nadaje kierunek całej konkretnej działalności wychowawczej, ubogacając ją tak cennymi owocami miłości, jak czułość, stałość, dobroć, usłużność, bezinteresowność i duch ofiary.

↑ FC 36.

” Ojciec i matka wypowiedzieli przed Bogiem całkowite „tak”, stanowiące podstawę łączącego ich sakramentu. Dlatego też, aby wewnętrzna więź rodziny była pełna, jest konieczne, by wypowiedzieli również „tak” wyrażające akceptację dzieci poczętych albo adoptowanych, obdarzonych własną osobowością i charakterem. Będą one dzięki temu dalej wzrastać w atmosferze akceptacji i miłości, a można mieć nadzieję, że po osiągnięciu odpowiedniej dojrzałości swoim „tak” odpłacą się tym, którzy dali im życie.

↑ Benedykt XVI, *Rodzina niezastąpionym dobrem dla narodów. Homilia Benedykta XVI wygłoszona podczas czuwania modlitewnego w Walencji – podróż na Światowe Spotkanie Rodzin*, 8.07.2006, [online:] https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/benedykt_xvi/homilie/walencja_czuwanie_08072006.html [dostęp: 31.08.2022].

5 Por. K. Wojtyła, *Miłość i odpowiedzialność*, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 2015, s. 52.

6 Por. FC 36.

” Z tym spojrzeniem, na które składają się wiara i miłość, łaska i zaangażowanie rodziny ludzkiej i Trójcy Świętej, rozważamy rodzinę, którą słowo Boże powierza w ręce mężczyzny, kobiety i dzieci, aby tworzyli komunie osób, która byłaby obrazem jedności między Ojcem, Synem i Duchem Świętym. Działalność wychowawcza i pomnażająca życie jest z kolei odbiciem stwórczego dzieła Ojca. Rodzina jest wezwana do wspólnej, codziennej modlitwy, czytania słowa Bożego i komunii eucharystycznej, aby rozwijać miłość i coraz bardziej stawać się świątynią, w której mieszka Duch Święty.

↑ AL 29.

4.3. PISMO ŚWIĘTE

” Słuchaj ojca, który cię zrodził,
i nie gardź swą matką, bo jest staruszką.
Nie sprzedawaj – nabywaj prawdę,
mądrość, karność i rozwagę.
Raduje się ojciec sprawiedliwego,
kto zrodził mądrego, się cieszy.
Weseli się twój ojciec i matka,
twoja rodzicielka będzie szczęśliwa.

↑ Prz 23,22-25.

4.4. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Rodzina jest podstawową komórką życia społecznego. Jest naturalną społecznością, w której mężczyzna i kobieta są wezwani do daru z siebie w miłości i do przekazywania życia. Autorytet, stałość i życie w związkach rodzinnych stanowią podstawy wolności, bezpieczeństwa i braterstwa w społeczeństwie. Rodzina jest wspólnotą, w której od dzieciństwa można nauczyć się wartości moralnych, zacząć czcić Boga i dobrze używać wolności. Życie rodzinne jest wprowadzeniem do życia społecznego.

↑ KKK 2207.

V. LITERATURA

Bajda J., *Rodzina miejscem Boga i człowieka. Wokół zagadnienia integralnego powołania rodziny*, Fundacja Pomoc Rodzinie, Łomianki 2005.

Benedykt XVI, *Rodzina niezastąpionym dobrem dla narodów. Homilia Benedykta XVI wygłoszona podczas czuwania modlitewnego w Walencji – podróż na Światowe Spotkanie Rodzin*, 8.07.2006, [online:] https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/benedykt_xvi/homilie/walencja_czuwanie_08072006.html [dostęp: 31.08.2022].

Bergmann W., *Sztuka rodzicielskiej miłości*, tłum. U. Poprawska, Wydawnictwo WAM, Kraków 2012.

Franciszek, *Adhortacja Amoris laetitia*, Wydawnictwo M, Kraków 2016.

Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska Familiaris consortio*, w: tegoż, *Adhortacje apostolskie Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 1, red. M. Romanek, Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, Kraków 2006, s. 89–213.

Kądziołka W., *Dialog źródłem wychowania w rodzinie*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2012.

Kiliszek E., *Rodzina wobec zagrożeń, rodzina wobec szans. Socjopsychopedagogika rodziny. Studium rodziny pełnej*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2019.

Kraśniński Z., *Nie-Boska komedia*, Wydawnictwo Greg, Kraków 2020.

Łęcicki G., *Małżeństwo i rodzina w nauczaniu oraz doświadczeniu Kościoła*, Wydawnictwo Diecezjalne i Drukarnia, Sandomierz 2011.

Miras J., Bañares J.I., *Małżeństwo i rodzina. Wprowadzenie teologiczne*, tłum. B. Jakubowski, Wydawnictwo Święty Wojciech, Poznań 2009.

Pulikowski J., *Jak budować więzi w rodzinie?*, Wydawnictwo Fides, Kraków 2011.

- Rodzina – *bezcenny dar i zadanie*, red. J. Stala, E. Osewska, Polskie Wydawnictwo Encyklopedyczne, Radom 2006.
- Struzik Z., *Przyszłość ludzkości idzie przez rodzinę*, w: *Miłość i życie. Matżeństwo i rodzina w budowaniu cywilizacji miłości* (Sympozja Instytutu Papieża Jana Pawła II w Warszawie, t. 13), red. M. Ryś, Z. Struzik, Instytut Papieża Jana Pawła II, Warszawa 2015, s. 13–30.
- Struzik Z., *Wychowanie do czystości*, w: *Stworzeni do miłości. Wokół Jana Pawła II teologii ciała* (Sympozja Instytutu Papieża Jana Pawła II w Warszawie, t. 3), red. A.J. Najda, Z. Struzik, Instytut Papieża Jana Pawła II, Warszawa 2011, s. 47–56.
- Szczerek S., *Posługa rodzinie w nauczaniu Jana Pawła II*, Wydawnictwo Diecezjalne i Drukarnia, Sandomierz 2006.
- Świdrak E., *Świadomość wychowawcza we współczesnej rodzinie*, Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 2013.
- Wojtyła K., *Miłość i odpowiedzialność*, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 2015.
- Zdrowa i mocna rodzina fundamentem społeczeństwa*, red. J. Stala, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II, Kraków 2019.

